

Годишен доклад 2011

Резюме

Уводни думи на председателя

Резюме

В годишния доклад на Европейския банков орган (ЕБО) за 2011 г. е представен отчет за дейностите и постиженията на Органа през първата година от неговото съществуване.

ЕБО е създаден на 1 януари 2011 г. в отговор на призива за по-интегрирана регулаторна и надзорна рамка в Европейския съюз. ЕБО, заедно с националните надзорни органи, другите два Европейски надзорни органа (ЕНО) — ЕОЗППО и ЕОЦКП, Съвместния комитет и Европейския съвет за системен риск (ЕССР), е част от Европейската система за финансов надзор (ЕСФН).

Учредителният регламент на ЕБО повери на Органа широк спектър от задачи в допълнение на наследените от неговия предшественик, Комитета на европейските банкови надзорници (КЕБН), като всички тези задачи в крайна сметка се стремят към запазване на финансовата стабилност и осигуряване на доверие във финансовата система като цяло, както и към защита на потребителите на финансови услуги.

ЕБО започна своята дейност на пълни обороти. Както посочи в уводните си бележки неговият председател, ЕБО „стартира в доста сурова и трудна пазарна среда с редица ключови предизвикателства, изискващи незабавно решение. Не беше лесно да съсредоточим усилията си върху изграждането на нова организация, докато в същото време трябваше да се справяме с големи проблеми за стабилността в банковия сектор“.

Приоритетите и дейностите на ЕБО, определени в работната програма за 2011 г., обхващат три основни области: Регулиране, Анализ на риска и Операции, както и цел да бъде създадена функция на Органа „Защита на потребителите“.

Усилията на ЕБО в областта на регулирането бяха насочени към поставяне на основите за така наречения Единен европейски наръчник — общ набор от напълно хармонизирани правила, които ще бъдат задължителни и пряко приложими във всички държави — членки на ЕС. Това е съществена задача, тъй като повече от 100 задължителни технически стандарта трябва да бъдат окончателно завършени през следващите няколко години, като приблизително 40 стандарта се очаква да бъдат издадени до 1 януари 2013 г. В течение на 2011 г. ЕБО подготви основите за разработване на няколко задължителни технически стандарта в ключови области, като собствени средства и ликвидност, на базата на предложенията на Европейската комисия във връзка с Директивата за капиталовите изисквания IV/Регламента за капиталовите изисквания (ДКИ IV/РКИ) от юли 2011 г. Освен тази подготвителна работа по задължителните стандарти ЕБО продължи изготвянето на указанията относно различни аспекти на ДКИ III, като вътрешно управление, разширения и изменения на усъвършенствания подход за измерване (AMA), ежегодното събиране на данни за възнагражденията, стойността под риск при напрежение (VaR при напрежение) и допълнителния риск от неизпълнение и миграционния риск (IRC).

В областта на анализа на риска приоритетите поставиха ударението главно върху предизвикателствата, породени от влошаването на обстановката на финансовите пазари в Европа. Освен това ЕБО продължи редовната си работа по мониторинг, оценка и анализ на рисковете и слабостите в банковия сектор на ЕС. В допълнение ЕБО увеличи усилията си за насърчаване на ефективно и ефикасно сътрудничество между националните надзорни органи в областта на банковия надзор чрез разработване на политики и активно участие в колегиите от надзорници.

Ключов компонент на дейностите по анализ на риска през 2011 г. беше провеждането на стрес тестове в целия ЕС, извършени върху извадка от 91 банки при използване на единен неблагоприятен сценарий и последователна методология. Това начинание се оказа много силен стимул за участващите банки, тъй като те предприеха съществени мерки, за да не паднат под целевия показател от 5 % СТ1, и привлякоха около 50 млрд. евро свеж капитал през първите четири месеца на 2011 г. в очакване да отговорят на общоприетия праг на капитала. Въпреки успехите, изразяващи се също така в голяма откритост и осигуряване на качеството, основната цел за възстановяване на доверието в европейския банков сектор не бе постигната, тъй като кризата с държавния дълг обхвана повече държави. Освен това много банки на ЕС, по-специално в държавите под стрес, имаха значителни проблеми с финансирането. Следвайки указанията на Международния валутен фонд и Европейския съвет за системен риск, ЕБО предложи мерки като част от пакет, одобрен на европейско равнище, за укрепване на степента на капитализация на банките и насърчаване на по-спокойни условия на пазара за финансиране. Тогава бе одобрена официална препоръка, изискваща от банките да създадат капиталов буфер, с цел да достигнат коефициент на капитализация 9 % от капитал от първи ред (СТ1) до края на юни 2012 г., след разумна оценка на рисковата експозиция на банките в държавите — членки на Европейския съюз.

По отношение на защитата на потребителите ЕБО съсредоточи усилията си преди всичко върху ипотеките и други форми на потребителско кредитиране и направи преглед на предизвикващи безпокойство области, като ролята на кредитните посредници, прозрачността и яснотата на преддоговорната информация, предоставяна на потребителите, както и оценките на кредитоспособността.

Когато бяха учредени трите европейски надзорни органа, бе създаден и съвместен комитет за редовно сътрудничество. Съвместният комитет обсъждаше често доклади за оценка на риска по сектори и между секторите, както и евентуални варианти на политиката с оглед на развитието на пазарите. Тези варианти на политиката се отнасяха до областите на надзора на финансовите конгломерати, счетоводната отчетност и одитите, пруденциалния анализ на микроравнище на междусекторните процеси, рисковете и слабостите на финансовата система, мерките за борба срещу изпирането на пари и защитата на потребителите. През 2011 г. първите съвместни доклади за риска бяха представени на европейските политици.

И накрая, укрепването на операциите на ЕБО и засилването на неговите институционални възможности имаха решаваща роля през първата година от дейността на Органа. През 2011 г. ЕБО отбеляза съществен напредък при привеждане на управлението на своите финансови и човешки ресурси, процедурите за възлагане на обществени поръчки, ИТ инфраструктурата и комуникационните дейности в съответствие с изискванията на съответните регламенти и най-добрите практики на ЕС.

Уводни думи на председателя

За мен е голяма чест и привилегия да представя първия годишен доклад на Европейския банков орган (ЕБО), съдържащ обобщение на дейностите, извършени от органа през първата година от неговото съществуване.

Създаването на ЕБО на 1 януари 2011 г. отбеляза голяма промяна в институционалната структура, тъй като беше в отговор на спешен призив за видим напредък към по-интегрирана регулаторна и надзорна рамка в Европейския съюз (ЕС). Предшественикът на ЕБО, Комитетът на европейските банкови надзорници (КЕБН), бе положил вече много усилия за постигане на повече сближаване, но неговият ограничен мандат му попречи да окаже забележимо въздействие върху ежедневните практики на националните органи. Всъщност една от основните слабости преди създаването на ЕБО беше невъзможността на Комитета да взема решения и да координира действията в областта на политиката в рамките на Европейския съюз. А и необходимостта от рязка промяна към по-голяма и по-ефективна интеграция на финансовите пазари в ЕС стана дори още по-осезаема с възникването и ескалацията на кризата в Европа.

Учредителният регламент на ЕБО повери на Органа широк спектър от задачи в допълнение на наследените от КЕБН, като всички тези задачи в крайна сметка са насочени към запазване на финансовата стабилност и осигуряване на доверие във финансовата система като цяло, както и към защита на потребителите на финансови услуги.

Ние започнахме работа в твърде тежка и трудна пазарна среда и бяхме изправени пред ключови предизвикателства, изискващи незабавно решение. Не беше лесно да съсредоточим усилията си върху изграждането на нова организация, докато в същото време трябваше да се справяме с големи проблеми пред стабилността в банковия сектор. Пазарният натиск за координирани действия за възвръщане на доверието в устойчивостта на банките в ЕС оставаше постоянно изключително голям. Първото предизвикателство за нас беше стрес тестът в цяла Европа, извършен съвместно с националните надзорници с цел да се направи оценка на устойчивостта на голяма извадка от 90 банки в 21 държави по неблагоприятен, но правдоподобен сценарий. Публикуването на резултатите през юли 2011 г. даде на пазара безпрецедентна прозрачност и откритост — по около 3 200 точки с данни за всяка банка, което помогна за разсейване на безпокойствата на инвеститорите във връзка с рисковата експозиция на банките. Стрес тестът се оказа много силен стимул за участвалите банки, тъй като те положиха значителни усилия, за да не паднат под целевия показател на теста (отношение на базовия собствен капитал от първи ред, СТ1, към рисково претеглените активи над 5 %) и увеличиха общия си СТ1 с 50 млрд. EUR през първите четири месеца на 2011 г. Стрес тестът бе проведен много стриктно и даде устойчиви резултати при прилагане на съгласуваната методология благодарение на партньорска оценка в три кръга.

Справедливо е обаче да се признае, че поради разрастването на кризата с държавния дълг в еврозоната стрес тестът не успя да възстанови доверието в устойчивостта на банките в ЕС. Финансовата криза навлезе в нов етап през август, когато нарастващото безпокойство относно устойчивостта на държавния дълг в някои държави от еврозоната предизвика голямо изчерпване на пазара за средносрочно и дългосрочно финансиране на банките. Инвеститорите започнаха да преценяват силата на европейските банки въз основа на кредитното качество на държавния дълг, изразяващо се в предоставяне на защитни мрежи за инвеститорите; капиталовата позиция на банките се измерваше чрез оценка на техните рискови експозиции на

държавния дълг при пазарна стойност, независимо от счетоводната книга, в която са нанесени. Очертаваше се един порочен кръг: влошаването на положението с държавите водеше до източване на финансовите ресурси на банките, което задейства хаотичен процес на деливъридж, засягащ потенциално перспективите за растеж с неблагоприятни последици за фискалната позиция на държавите. В отговор на препоръките на Международния валутен фонд и Европейския съвет за системен риск предложихме мерки като част от пакет, одобрен на европейско равнище, за укрепване на нивата на капитализация на банките и насърчване на по-спокойни условия на пазара за финансиране. След разумна оценка на рисковата експозиция на банките в държавите — членки на Европейския съюз одобрихме препоръка, изискваща от банките да създадат капиталов буфер, с цел да достигнат коефициент на капитализация 9 % от капитал от първи ред (СТ1) до края на юни 2012 г.

В областта на регулирането, на ЕБО бе възложена основна роля при създаването на така наречения Единен европейски наръчник — общ набор от напълно хармонизирани правила, които ще бъдат обвързващи и пряко приложими във всички държави — членки на ЕС. С разрастването на кризата проектът за единен наръчник, започнат от групата на Ларозиер, се оказва дори още по-жизненоважен за укрепването и консолидирането на единния пазар. Опитът през първите месеци от дейността на ЕБО показва, че регулаторните рамки на държавите от ЕС все още се характеризират с много съществени различия, а това води до разпокъсаност и неравнопоставеност на пазара. Новата регулаторна рамка за прилагане на реформите, одобрена от групата G-20, ни дава особено важна възможност да отбележим напредък към създаването на единния наръчник. В съответствие с предложението за директива и регламент относно капиталовите изисквания (така наречените ДКИ IV/РКИ) започнахме подготвителна работа за изготвяне на „задължителни технически стандарти“, които ще определят и уточнят съдържанието на европейското законодателство по действително единен начин посредством регламент, който е пряко приложим в целия единен пазар. Това е съществена задача, тъй като повече от 100 задължителни технически стандарта трябва да бъдат окончателно завършени през следващите няколко години. Приблизително 40 стандарта следва да бъдат издадени до 1 януари 2013 г. Най-важните цели на този пръв набор от стандарти са довършване на техническите аспекти на определението на капитала и постигане на договорености за мониторинг на въвеждането на коефициента на краткосрочно ликвидно покритие.

Пътят пред нас крие все още много предизвикателства, но аз съм уверен, че можем да се опрем на постиженията през тази първа година от нашата работа, за да отидем още по-напред. Още от първите месеци на дейност ние взехме всъщност решения в области, по които нямаше единодушие, и дадохме доказателство за истински европейски подход. Успехът не идва автоматично. Той изисква значителни усилия и воля от страна на много хора и институции. Искам да използвам тази възможност, за да благодаря на всички национални надзорни органи и на всички членове на нашия Съвет на надзорниците за постоянната им подкрепа, дори когато ни се налагаше да се справяме с много сложни проблеми. Работата, която извършихме при стрес теста, редовните ни оценки на риска и изготвянето на регулаторните стандарти и стандартите за изпълнение, нямаше да бъде възможна без сътрудничеството и приноса на експерти от националните органи. Твърдо вярвам, че успехът на ЕБО и напредъкът на новата институционална рамка зависят много от способността ни да работим като „система“ съвместно с националните надзорници.